

Förslag till ny patientskadslag som ger rätt till ersättning

Patienter som drabbas av skada skall kunna få patientskadeersättning. Vårdgivare blir skyldiga att ha patientförsäkring som täcker patientskadeersättning. Det är innebörden i en proposition om patientskadslag, som regeringen överlämnat till riksdagen.

Enligt lagförslaget skall patientskadeersättning lämnas för såväl fysiska som psykiska skador. Ersättning lämnas för skada som orsakas av undersökning, vård och behandling, oriktig diagnos, fel hos eller felaktig hantering av medicinteknisk produkt eller sjukvårdsutrustning, smittämne som överförs i samband med vården och som lett till infektion, olycksfall som inträffat i samband med vården samt oriktig hantering av läkemedel.

Patienten skall inte behöva bevisa att skadan orsakats genom att hälso- och sjukvårdspersonalen gjort sig skyldig till fel eller försummelse för att få ersättning. Enligt lagförslaget skall patientskadeersättningen i huvudsak bestämmas enligt reglerna i Skadeståndslagen. En avvikelse är att patienten skall betala en självrisk motsvarande en tjugondel av basbeloppet. Det motsvarar för närvarande ca 1 800 kr.

Alla vårdgivare, såväl offentliga som privata, blir enligt lagförslaget skyldiga

att teckna försäkring som täcker ersättningskyldigheten. Ersättningen till patienten skall därmed lämnas av försäkringsgivaren.

För att skydda patienterna i sådana fall en vårdgivare inte fullgjort sin patientförsäkringsplikt åläggs alla försäkringsgivare ett solidariskt ansvar. Det innebär att de skall lämna ersättning för skador som inträffar hos vårdgivare som saknar patientförsäkring.

Försäkringsgivare som har patientförsäkring skall ingå i en patientförsäkringsförening. Dessa försäkringsgivare skall upprätta och bekosta en patientskadennämnd. Nämnden skall på begäran av bl a skadelidande, vårdgivare, försäkringsgivare och domstol yttra sig över ersättningsfall.

Den patient som vill ha patientskadeersättning skall enligt förslaget anmäla detta till vårdgivaren eller försäkringsgivaren. Efter en sådan anmälan och efter ett eventuellt yttrande från Patientskadenämnden torde skadan i allmänhet vara slutreglerad. Prövningen hos försäkringsgivaren och Patientskadenämnden skall enligt förslaget vara kostnadsfri för patienten.

Patientskadelagen inskränker inte rätten att föra talan om skadestånd vid allmän domstol med anledning av en inträffad skada. Regeringen föreslår att den nya patientskadelagen träder i kraft den 1 januari 1997.

Kristina Johnson

Fler kvinnor dör i cancer

Dödligheten i Sverige minskade med ca 6 procent 1994 jämfört med 1993. Nästan två tredjedelar av samtliga dödsfall 1994 var i åldern 75 år och däröver. Dödstalet i lungcancer stiger för kvinnor.

Socialstyrelsens epidemiologiska centrum har för första gången presenterat officiell statistik över dödsorsaker i Sverige. Den visar att 91 450 personer avled 1994 varav 46 385 män och 45 065 kvinnor.

Ungefär 50 procent av dödsfallen beror på hjärt-kärlsjukdom. Den näst vanligaste dödsorsaken är tumörer.

En nedåtgående trend redovisas för dödligheten i de flesta dödsorsaksgrupperna under perioden 1980–1994. Tendensen är likartad för män och kvinnor.

För hjärt-kärlsjukdomar har dödstalen sjunkit kontinuerligt sedan 1980. En sjunkande trend redovisas också för den totala dödligheten i tumörsjukdom. Dödstalet i lungcancer stiger dock för kvinnor.

Även för den skåtgärdbara dödligheten redovisas en nedåtgående trend. Med åtgärdbara dödsorsaker menas de sjukdomar som sjukvården (sjukvårdsindikatorer) eller samhället i övrigt (hälsopolitiska indikatorer) anses ha en rimlig möjlighet att förhindra före 75 års ålder.

Det kan handla om nya behandlingsmetoder eller åtgärder för att minska antalet trafikolyckor. Dödstalet för sjukdomar som räknas till sjukvårdsindikatorerna sjunker mer än för de hälsopolitiska indikatorerna, beroende på nedgång i dödlighet bl a i diabetes. För kvinnor har dödstalet i de hälsopolitiska indikatorerna stagnerat. Det beror främst beroende på ökad dödlighet i lungcancer, dvs samhällets åtgärder mot rökning har misslyckats. •

MAMMOGRAFI. I höst återinförs mammografiscreening för kvinnor mellan 50 och 69 år i Älvsborgs läns landsting. Beslutet att sluta med mammografiscreening möttes av starka protester bl a från läkare (LT 4/96). Politikerna har tagit intryck av opinionen och på landstingsmötet i juni räknar man med att fatta det formella beslutet att återinföra mammografiscreeningen.

Socialstyrelsen har påbörjat en översyn av sina riktlinjer vad gäller mammografiscreening. De nya riktlinjerna beräknas vara klara nästa vinter. •

Allt fler ammar allt längre

Sverige ligger högst bland länderna i fråga om amningsfrekvens. Det visar statistik Socialstyrelsen nyligen har publicerat för barn födda 1993.

Vid en veckas ålder amrades, enbart eller delvis, nästan alla barn, och vid sex månaders ålder amrades fortfarande mer än hälften (Tabell I). Variationsvidden mellan de olika landstingen ökade med ökande barnålder.

År 1986 amrades, enbart eller delvis, 68 procent av alla fyra månader gamla barn, en siffra som ökat till 77 procent år 1993. Vid sex månaders ålder ökade amningsfrekvensen under motsvarande år från 51 till 63 procent.

Amningsbenägenheten är internationellt sett en viktig hälsoindikator, och den aktuella ökningen av de svens-

ka siffrorna sammanfaller till stor del med de senaste årens aktualisering av amningsstödjande åtgärder.

Sverige ligger för närvarande högst bland länderna i fråga om amningsfrekvens. Siffrorna bygger på sammanställningar från Sveriges barnvårdscentraler.

Anders Håkansson

Tabell I. Andel barn som amrades, enbart eller delvis, i Sverige år 1993.

Ålder	Andel, procent	
	Medelvärde	Variationsvidd
En vecka	98	96–99
Två månader	90	86–93
Fyra månader	77	70–84
Sex månader	63	56–72